

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 239/2010-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. októbra 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť J. G., B., A. M., B., J. M., B., D. V., L., M. P., B., a M. M., Z., zastúpených advokátom JUDr. J. V., N., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 36/2008 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 718/2001) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. G., A. M., J. M., D. V., M. P. a M. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 36/2008 p o r u š e n é b o l o .

2. J. G., A. M., J. M., D. V., M. P. a M. M. priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť J. G., A. M., J. M., D. V., M. P. a M. M. trovy konania v sume 1 147,59 € (slovom tisícstoštyridsaťsedem eur a päťdesiatdeväť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. V., N.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením č. k. II. ÚS 239/2010-23 z 13. mája 2010 na ďalšie konanie sťažnosť J. G. (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), A. M. (ďalej len „sťažovateľka v 2. rade“), J. M. (ďalej len „sťažovateľ v 3. rade“), D. V. (ďalej len „sťažovateľka vo 4. rade“), M. P. (ďalej len „sťažovateľka v 5. rade“) a M. M. (ďalej len „sťažovateľ v 6. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 36/2008 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 718/2001, ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovatelia v podstatnej časti prijatej sťažnosti uviedli:

„Na Okresnom súde Dolný Kubín odo dňa 14.11.2001 do dňa 31.12.2007 pod sp.zn. 7 C 718/2001 prebiehalo konanie o návrhu navrhovateľov: 1. J. G., ..., 2. J. M., ..., obaja zast. JUDr. J. V. ..., proti odporcom: 1. lng. J. J., ..., a 2. Obec B. ..., obaja zast. JUDr. A. S. ..., o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv.

Dňa 12.4.2005 zomrel J. M., ktorý v tomto konaní vystupoval ako navrhovateľ v 2. rade. Po jeho smrti vstúpili do konania právny nástupcovia neb. J. M. a začali

vystupovať ako navrhovatelia v 2. - 6. rade: 2. A. M. ..., 3. J. M., ..., 4. D. V. ..., 5. M. P. ..., 6. M. M., ..., všetci zast. JUDr. J. V.

Odo dňa 1.1.2008 t.j. odo dňa zriadenia Okresného súdu Námestovo do súčasnosti prebieha konanie v tejto veci na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 1 C 36/2008. I napriek skutočnosti, že odo dňa začatia tohto súdneho konania už uplynulo viac ako 8 rokov a 5 mesiacov do dnešného dňa nebolo vo veci meritórne rozhodnuté.

Túto našu sťažnosť podávame na Ústavný súd Slovenskej republiky z toho dôvodu, že o ochrane tohto nášho práva nerozhoduje iný súd. ...

Pri uplatnení nášho ústavného práva podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sme využili všetky právne prostriedky, ktoré nám právne predpisy poskytujú na jeho ochranu.

Listom zo dňa 1.4.2009 sme podali JUDr. M. K., predsedníčke Okresného súdu Námestovo sťažnosť na prietahy v tomto konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších zmien a doplnkov. Keďže JUDr. M. K. je zároveň zákonnou sudkyňou v tejto veci bola naša sťažnosť zo dňa 1.4.2009 odstúpená na vybavenie JUDr. J. K., predsedovi Krajského súdu v Žiline.

Listom Krajského súdu v Žiline Spr. 11017/09 zo dňa 4.5.2009 nám JUDr. J. K., predseda Krajského súdu v Žiline oznámil, že zo strany súdu došlo k prietahom, za čo sa nám ospravedlnil...

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní a tým aj k porušeniu základného práva podľa článku 48 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky podľa svojich nálezov zohľadňuje 3 kritériá - právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania počas konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval.

Podľa nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje nezbavuje súd zodpovednosti za prietahy v konaní. V konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp.zn. 1 C 36/2008 /pôvodne konanie vedené na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp.zn. 7 C 718/2001/ nejde o skutkovo a ani právne zložitú vec. Doterajšia dĺžka tohto súdneho konania v trvaní 8 rokov a 5 mesiacov je preto neodôvodnená a neprimerane dlhá...

Z obsahu spisu Okresného súdu Námestovo sp. zn. 1 C 36/2008 je možné zistiť, že my - sťažovatelia v 1. - 6. rade sme spolu s naším advokátom JUDr. J. V. veľakrát urgovali nariadenie termínu pojednávania, zúčastňovali sme sa nariadených pojednávanií a v konaní sme vystupovali aktívne.

Z obsahu... spisu je zrejmé, že Okresný súd Dolný Kubín v období odo dňa 14.11.2001 do dňa 31.12.2007 a Okresný súd Námestovo odo dňa 1.1.2008 do súčasnosti tieto zákonné ustanovenia v tomto konaní nerešpektovali. Do dnešného dňa sa vo veci uskutočnili iba 2 pojednávania dňa 27.4.2006 a dňa 28.11.2006 na Okresnom súde Dolný Kubín, na ktorých nebolo vo veci meritórne rozhodnuté.

V tomto konaní sú neodôvodnené prieťahy, čím sa toto konanie neúmerne predlžuje... Takýmto postupom Okresného súdu Dolný Kubín a Okresného súdu Námestovo v tomto súdnom konaní je porušované naše ústavné právo podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky... Zmena zákonných sudcov v priebehu tohto konania nemôže ospravedlniť tieto prieťahy v tomto konaní...

Už iba samotná skutočnosť, že konanie v tejto veci trvá viac ako 8 rokov a 5 mesiacov je dôkazom porušenie nášho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Takáto dĺžka konania predlžuje stav našej právnej neistoty do tej miery, že naše právo na súdnu ochranu sa stáva iba iluzórnym právom.“

2.1 Na základe uvádzaných skutočností sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vo veci nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov J. G., A. M. ..., J. M., D. V. ..., M. P. ... a M. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp.zn. 7 C 718/2001 a postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp.zn. 1 C 36/2008 porušené bolo.

Okresnému súde Námestovo sa prikazuje, aby v konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp.zn. 1 C 36/2008 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi J. G. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- EUR, ktoré sú Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi J. G. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľke A. M. ... sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- EUR, ktoré sú Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľke A. M. ... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľovi J. M. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- EUR, ktoré sú Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi J. M. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľke D. V. ... sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- EUR, ktoré sú Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľke D. V. ... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľke M. P. ... sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- EUR, ktoré sú Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľke M. P. ... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľovi M. M. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- EUR, ktoré sú Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi M. M. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľom J. G., A. M. ..., J. M., D. V. ..., M. P. ... a M. M. sa priznávajú trovy tohto konania v sume 1.147,59 EUR, ktoré sú Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľom na účet advokáta JUDr. J. V. ... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

3. Na základe výzvy ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. M. K., listom sp. zn. Spr 4532/10 doručeným ústavnému súdu 11. júna 2010. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení chronologicky popísala úkony vykonané v danej veci okresným súdom (ako aj predtým konajúcim Okresným súdom Dolný Kubín) a k veci ďalej uviedla:

„Dňom 01.01.2008, ktorým bol zriadený Okresný súd Námestovo výkon súdnictva v uvedenej veci prešiel na tento súd a vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 1 C/36/2008. Vzhľadom na množstvo vecí, ktoré boli jednorázovo pridelené do senátov sudcov tohto súdu (cca 250 vecí) a pomerne vysoký mesačný nápad nebolo v schopnostiach sudcu, aby v každej veci konal bez prieťahov. Vzhľadom na túto skutočnosť Okresný súd Námestovo prvý úkon vykonal dňa 26.01.2009...“

Je pravdou, že do podania sťažnosti sa uskutočnili len dve pojednávania na Okresnom súde v Dolnom Kubíne. Poukazujem však na to, že práve právny zástupca navrhovateľov 3 krát žiadal odročiť pojednávanie pre prekážky na jeho strane. Vec nie je právne zložitá. Je však veľmi procesne náročná práve z dôvodu podaných návrhov právnym zástupcom navrhovateľov, ktorých vybavenie si vyžadovalo množstvo ďalších úkonov.

K dĺžke konania vedeného na Okresnom súde v Dolnom Kubíne sa nevyjadrujem. Na Okresnom súde v Námestove súd nekonal od 01.01.2008 do 26.01.2009 z dôvodov, ktoré som v tomto vyjadrení uviedla.“

Predsedníčka okresného súdu zároveň oznámila, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

4. Právny zástupca sťažovateľov podaním doručeným ústavnému súdu 14. júna 2010 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Zároveň požiadal o doručenie písomného stanoviska okresného súdu k prijatej sťažnosti, pretože sa k tomuto stanovisku chce vyjadriť. Právny zástupca sťažovateľov sa aj napriek výzve ústavného súdu č. k. II. ÚS 239/2010-30 z 15. júna 2010, ktorej prílohou bolo stanovisko okresného súdu k prijatej sťažnosti, do rozhodnutia ústavného súdu k tomuto stanovisku nevyjadril.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného

okresným súdom pod sp. zn. 1 C 36/2008 (pôvodne vedeného na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 718/2001):

Dňa 14. novembra 2001 sťažovateľ v 1. rade a J. M., B. (ďalej len „žalobca v 2. rade“, spolu ďalej len „žalobcovia“), zastúpení JUDr. J. V., podali Okresnému súdu Dolný Kubín žalobu o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv proti Ing. J. J., K. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), a Obci B. (ďalej aj „žalovaný v 2. rade“, spolu ďalej len „žalovaní“). Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 7 C 718/01.

Dňa 8. septembra 2003 Okresný súd Dolný Kubín vyzval žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 17. septembra 2003 žalobcovia zaplatili súdny poplatok.

Dňa 4. mája 2005 bol Okresnému súdu Dolný Kubín doručený úmrtný list žalobcu v 2. rade, ktorý zomrel 12. apríla 2005.

Dňa 16. augusta 2005 bolo Okresnému súdu Dolný Kubín doručené osvedčenie o dedičstve sp. zn. 5 D 562/2005 po poručiťovi – žalobcovi v 2. rade.

Dňa 5. apríla 2006 sa žalovaní prostredníctvom právneho zástupcu JUDr. A. S. vyjadrili k žalobe.

Dňa 5. apríla 2006 právny zástupca žalobcov požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 11. apríl 2006.

Dňa 11. apríla 2006 právny zástupca žalobcov doručil návrh na dokazovanie v súvislosti s úmrtím žalobcu v 2. rade.

Dňa 11. apríla 2006 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli prítomní sťažovatelia v 2. až 6. rade ako právni nástupcovia žalobcu v 2. rade. Pojednávanie bolo odročené na 27. apríl 2006.

Dňa 27. apríla 2006 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli prítomní sťažovatelia v 1. až 3. rade. Pojednávanie bolo odročené na neurčito pre účely vykonania navrhnutých dôkazov.

Dňa 3. mája 2006 sťažovatelia v 1. až 3. rade doručili návrh na vykonanie dokazovania vo veci.

Dňa 7. septembra 2006 Okresný súd Dolný Kubín požiadal Správu katastra T. o zapožičanie spisu sp. zn. V 212/1998 a Obec B. o výpis z uznesenia obecného zastupiteľstva z 11. decembra 1997.

Dňa 22. septembra 2006 Obec B. doručila požadované uznesenie z obecného zastupiteľstva.

Dňa 10. októbra 2006 Okresný súd Dolný Kubín požiadal Štátny archív v B. o zapožičanie spisu sp. zn. D 389/1944, Správu katastra T. o zaslanie úplných a čitateľných výpisov z pozemkovej knihy a Obec B. o podanie správy o skutočnostiach dôležitých pre prerokovávanú vec.

Dňa 16. októbra 2006 Správa katastra T. zaslala žiadané pozemkovoknižné protokoly.

Dňa 18. októbra 2006 Obec B. podala správu.

Dňa 19. októbra 2006 Okresný súd Dolný Kubín nariadil pojednávanie na 14. november 2006.

Dňa 30. októbra 2006 právny zástupca sťažovateľa v 1. rade JUDr. V. faxom požiadal o odročenie termínu pojednávania.

Dňa 3. novembra 2006 Okresný súd Dolný Kubín oznámil zmenu termínu pojednávania zo 14. novembra 2006 na 28. november 2006.

Dňa 3. novembra 2006 sťažovatelia doručili návrh na spojenie vecí vedených pod sp. zn. 7 C 718/01 a sp. zn. 7 C 719/01 na spoločné konanie.

Dňa 28. novembra 2006 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely predloženia písomného návrhu sťažovateľa v 1. rade na rozšírenie okruhu účastníkov konania na strane žalovaných.

Dňa 29. decembra 2006 právny zástupca JUDr. V. doručil požadované doklady.

Dňa 24. januára 2007 Okresný súd Dolný Kubín požiadal Matričný úrad v D. o podanie informácie, či sú účastníci konania obyvateľmi obce. Taktiež požiadal o podanie správy Obec S., Matričný úrad v T., Matričný úrad v R., Obec Č., Obec V., Mesto J. a Obec S. u Z.

V období od 31. januára 2007 do 7. februára 2007 boli Okresnému súdu Dolný Kubín doručené požadované správy.

Dňa 12. februára 2007 a 14. februára 2007 Okresný súd Dolný Kubín urgoval Matričný úrad v R. a Obec Č. na podanie správy.

V dňoch 14. – 16. februára 2007 ďalšie obce oznámili Okresnému súdu Dolný Kubín trvalé bydliská účastníkov konania.

Dňa 16. marca 2007 Ministerstvo vnútra Českej republiky oznámilo, ako je potrebné postupovať pri získavaní osobných údajov z informačného systému v Českej republike.

Dňa 12. júna 2007 právny zástupca sťažovateľa v 1. rade JUDr. V. požiadal o odročenie termínu pojednávania nariadeného na 12. jún 2007. Zároveň faxom doručil ďalší návrh na pristúpenie ďalších účastníkov do konania na strane žalovaných.

Dňa 12. júna 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovatelia ani právny zástupca JUDr. V. neboli prítomní. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 24. septembra 2007 Okresný súd Dolný Kubín vyzval sťažovateľa v 1. rade na upresnenie účastníkov, ktorých vstup do konania navrhuje.

Dňa 20. decembra 2007 Okresný súd Dolný Kubín vyzval JUDr. V., aby oznámil, či zastupuje aj žalobcov v 2. až 6. rade.

Dňa 3. júla 2008 (na potvrdení je zrejme nesprávne uvedený dátum 3. júl 2006, pozn.) vec prešla na okresný súd a je vedená pod sp. zn. 1 C/36/2008.

Dňa 26. januára 2009 okresný súd vyzval sťažovateľa v 1. rade na upresnenie okruhu žalovaných.

Dňa 8. februára 2009 JUDr. V. doručil vyjadrenie sťažovateľov v 1. až 6. rade.

Dňa 2. septembra 2009 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby upresnil označenie účastníkov, ktorých vstup do konania žiada pripustiť, pretože na pojednávaní 28. novembra 2006 žiadal pripustiť iných ako podaním z 12. júna 2007. Zároveň žiadal doručiť súhlasy právnych nástupcov so vstupom do konania.

Dňa 16. októbra 2009 okresný súd urgoval právneho zástupcu sťažovateľov, aby sa vyjadril k výzve z 2. septembra 2009.

Dňa 24. februára 2010 okresný súd uznesením pripustil vstup navrhovaných účastníkov do konania na strane žalovaných.

Dňa 9. apríla 2010 sťažovatelia v 1. až 6. rade vypovedali plnú moc JUDr. V. JUDr. V. zároveň doručil oznámenie sťažovateľov v 1. až 6. rade o uzavretí dohody so žalovanými.

Dňa 11. apríla 2010 sťažovatelia v 2. až 6. rade udelili plnú moc na zastupovanie v konaní sťažovateľovi v 1. rade.

Dňa 12. apríla 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovateľ v 1. rade vzal žalobu proti žalovaným v 3. až 37. rade späť. Pojednávanie bolo odročené na neurčito pre účely rozhodnutia o tomto procesnom návrhu.

Dňa 14. apríla 2010 okresný súd uznesením zastavil konanie proti žalovaným v 3. až 37. rade.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným

rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 36/2008 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 718/2001) dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľov došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania na strane žalobcu, a to na základe univerzálnej sukcesie (dedenie). Keďže univerzálna sukcesia automaticky vyvoláva procesnoprávne nástupníctvo, okresný súd nemusel uznesením túto zmenu pripustiť. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania okresného súdu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku zmeny účastníkov konania nedošlo k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu (ako je to pri zámene účastníkov), ale

k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu (m. m. I. ÚS 52/01).

S prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosť, že sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prieťahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia vstúpili do konania na základe univerzálnej sukcesie, ústavný súd bude pri posudzovaní postupu okresného súdu (ako aj Okresného súdu Dolný Kubín) prihliadať aj na obdobie týkajúce sa právneho predchodcu sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o návrhu na vyslovenie neplatnosti právneho úkonu relatívne neplatného, teda po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do bežnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Zložitou sa môže javiť z hľadiska skutkového, čo súvisí s väčším počtom účastníkov konania, pričom v priebehu konania žalobca v 2. rade zomrel a do konania vstúpili jeho právni nástupcovia. Tieto skutočnosti síce spôsobili určitú faktickú zložitost' veci a z toho vyplývajúci stupeň časovej náročnosti, to však nemôže byť samo osebe v posudzovanej veci akceptované ako dôvod ospravedlňujúci doterajšiu dĺžku napadnutého konania. Na skutkovú (procesnú) zložitost' veci poukázala vo svojom stanovisku k sťažnosti aj predsedníčka okresného súdu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúvanom konaní, ústavný súd konštatuje, že aj sťažovatelia čiastočne prispeli svojím správaním k doterajšej dĺžke konania, na čo poukázal aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti. Na ťarchu sťažovateľov z pohľadu zbytočných prieťahov v napadnutom konaní možno pripísať skutočnosť, že ich právny zástupca opakovane žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu prekážok na jeho strane. Išlo o pojednávania nariadené na 11. apríl 2006, 14. november 2006 a 12. jún 2007. Je potrebné poukázať aj na nekonzistentný postup sťažovateľov v súvislosti s ich návrhmi na pristúpenie ďalších účastníkov do konania na strane žalovaných. Na pojednávaní 28. novembra 2006 právny zástupca JUDr. V. navrhol pristúpenie ďalších účastníkov do konania v počte 29 osôb,

následne návrhom z 12. júna 2007 požiadal o prístupenie účastníkov v počte 37 osôb. Potom, ako okresný súd uznesením z 24. februára 2010 pripustil vstup navrhovaných účastníkov do konania, na pojednávaní konanom 12. apríla 2010 sťažovatelia vzali proti týmto žalovaným žalobu späť a žiadali konanie proti nim zastaviť. Navyše, konajúci súd musel opakovane vyzývať právneho zástupcu sťažovateľov na upresnenie jeho podaní týkajúcich sa osôb, ktorých vstup do konania mal súd pripustiť, keďže z viacerých týchto podaní nebolo zrejmé, vstup ktorých osôb do konania navrhuje.

V danom prípade však podiel sťažovateľov na vzniknutých priet'ahoch podľa názoru ústavného súdu neospravedlňuje neúmerne dlhé konanie okresného súdu zapríčinené najmä jeho nečinnosťou.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd skúmal, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd poukazuje na to, že podľa príslušných ustanovení zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a doplňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a doplňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. januára 2008 prešiel výkon súdnictva v danej veci z Okresného súdu Dolný Kubín (odovzdávajúci súd) na okresný súd (nadobúdajúci súd).

Neoddeliteľnou súčasťou prechodu súdnictva v danej veci je aj prenesenie zodpovednosti za priet'ahy v konaní, a preto treba v tomto zmysle hodnotiť napadnuté konanie ako celok.

V doterajšom priebehu napadnutého konania ústavný súd zistil tieto obdobia úplnej nečinnosti:

- od 14. novembra 2001 (žaloba doručená Okresnému súdu Dolný Kubín) do 8. septembra 2003 (výzva na zaplatenie súdneho poplatku), teda takmer 22 mesiacov,

- od 17. septembra 2003 (žalobcovia zaplatili súdny poplatok) do 11. apríla 2006 (uskutočnilo sa pojednávanie), teda takmer 31 mesiacov,
- od 27. apríla 2006 (keď sa uskutočnilo pojednávanie) do 7. septembra 2006 (žiadosť adresovaná Správe katastra T. a Obci B.), teda 4 mesiace,
- od 20. decembra 2007 (výzva Okresného súdu Dolný Kubín právnemu zástupcovi JUDr. V. na predloženie splnomocnenia) do 26. januára 2009 (okresný súd vyzval sťažovateľa v 1. rade na upresnenie okruhu žalovaných), teda 13 mesiacov,
- od 26. januára 2009 do 2. septembra 2009 (výzva právnemu zástupcovi sťažovateľov na upresnenie označenia prístupujúcich účastníkov), teda 7 mesiacov.

Celková doba nečinnosti v doterajšom priebehu napadnutého konania je viac ako šesť rokov.

Ústavný súd vzhľadom na uvedenú nečinnosť okresného súdu konštatuje, že v konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecí ani výlučne správaním účastníkov konania, ale najmä v dôsledku postupu okresného súdu (a predtým Okresného súdu Dolný Kubín).

K argumentácii predsedníčky okresného súdu o nadmernej zaťažnosti sudcov okresného súdu ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru opierajúcu sa o judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, že nadmerné množstvo vecí na súde nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v konaní (mutatis mutandis III. ÚS 32/02, IV. ÚS 196/03).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom vo veci konajúceho okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 36/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 718/2001) došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

4. Vzhľadom na to, že 18. augusta 2010 bola predmetná vec na okresnom súde právoplatne skončená schválením súdneho zmiernu, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia pre každého v sume 1 000 €, ktoré vo svojej sťažnosti odôvodnili tým, že „... stav našej právnej neistoty trvajúci viac ako 8 rokov a 5 mesiacov nám spôsobil nielen materiálnu ujmu, ale aj nemateriálnu ujmu, najmä psychické problémy z dlhotrvajúceho súdneho konania“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za dôvodné priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä vzhľadom na celkovú dĺžku konania, s prihliadnutím aj na nesúčinnosťné správanie sťažovateľov a ich podiel na vzniknutých prietáchoch v napadnutom konaní považuje za primerané v nimi požadovanej výške, t. j. v sume 1 000 € pre každého zo sťažovateľov.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

6. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. V.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia – splnomocnenia z mája 2009, spísanie sťažnosti z 10. apríla 2010) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Za jeden úkon právnej pomoci vykonaný v roku 2009 patrí odmena v sume 115,90 €, za jeden úkon právnej pomoci vykonaný v roku 2010 patrí odmena v sume 120,23 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 236,13 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 188,90 € v prípade jedného sťažovateľa. V prípade šiestich sťažovateľov (6 x 188,90 €) tvorí náhrada trov právneho zastúpenia spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (1 x 6,95 € v roku 2009, 1 x 7,21 € v roku 2010) celkovú sumu 1 147,59 €.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2010